

модію органів влади, що здійснюють діяльність, яка передбачає затримання транспортного засобу, а також залучати до цього процесу представників громадських організацій та активістів, що сприятиме більш ефективному захисту прав водіїв та пасажирів.

Також необхідно підвищувати рівень кваліфікації працівників правоохоронних органів, що беруть участь у здійсненні тимчасового затримання транспортних засобів. Це дозволить уникнути неправомірних дій під час здійснення затримання та захистити права водіїв та пасажирів.

Важливо забезпечити інформаційну підтримку щодо правил дорожнього руху та санкцій, передбачених за їх порушення. Для цього необхідно проводити масштабну інформаційну роботу серед населення, особливо серед молоді, а також забезпечити належну підготовку водіїв, які здобувають право керувати транспортними засобами.

Отже, тимчасове затримання транспортного засобу може бути ефективним інструментом в контексті адміністративного провадження. Його застосування має на меті забезпечення безпеки на дорозі, збереження доказів, запобігання уникненню відповідальності, покарання порушників правил дорожнього руху та виконання рішень суду.

Список бібліографічних посилань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон УРСР від 07.12.1984 № 8073-Х. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 15.03.2023).
2. Іванов І. Є. Адміністративно-правові засади провадження в справах про адміністративні проступки: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. С. 221.
3. Пугач А. В., Собакарь А. О. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: моногр. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. С. 196.
4. Комзюк А. Т. Проблеми визначення і врегулювання основних положень провадження в справах про адміністративні проступки. Moderní aspekty vědy: XII. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. С. 271-278.
5. Leheza, Y., Karina Pisotska, Oleksandr Dubenko, Oleksandr Dakhno, & Artur Sotskyi. (2023). The Essence of the Principles of Ukrainian Law in Modern Jurisprudence. Revista Jurídica Portucalense, 342–363. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(32\)2022.ic-15](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(32)2022.ic-15)

ЧЕРВІНЧУК Андрій Васильович,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
завідувач науково-дослідної лабораторії з
проблемних питань правоохоронної діяльності
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7893-6632>

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства (насильства в сім'ї) було запроваджено у 2003 році, коли Кодекс України про адміністративні правопорушення було доповнено статтею 173-2 [1].

На той час за вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози,

образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, була передбачена відповідальність у вигляді штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку.

У разі повторного вчинення будь-якого з цих правопорушень передбачалася відповідальність у вигляді штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку, а в разі якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, застосування цих заходів буде визнано недостатнім, - адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб [2].

У 2008 році зазначена норма була викладена законодавцем в новій редакції, з набуттям чинності якої суди отримали можливість застосовувати стягнення у вигляді адміністративного арешту до п'яти діб й за правопорушення вчинене вперше [3].

2010 року Верховна Рада України доповнила перелік стягнень, які можуть бути застосовані за вчинення насильства в сім'ї, громадськими роботами (від тридцяти до сорока годин за вчинення правопорушення вперше, від сорока до шістдесяти годин у разі повторного правопорушення) [4].

Вже за 5 років законодавець вирішив виключити із санкції статті 173-2 КУпАП стягнення у вигляді штрафу та виправних робіт, аргументуючи це рішення тим, що застосування таких заходів не є ефективними, тому що в переважній більшості впливає не на порушника, а на його сім'ю в цілому або ж на жертву, оскільки 20% заробітку сплачується із сімейного бюджету, а штраф сплачується або із сімейного бюджету або з кишені самої жертви, якщо правопорушник ніде не працює [5].

Застосування ж до осіб, які вчинили насильство в сім'ї, громадських робіт або адміністративного арешту спричиняють негативні наслідки особистого характеру саме для правопорушника.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 2017 року також вніс відповідні правки, як до диспозиції так і до санкції цієї статті, повернувши можливість застосування штрафів до осіб, які вчинили домашнє насильство [6].

19 вересня 2022 року Верховною Радою України було зареєстровано законопроект № 8048 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо удосконалення адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства)», яким пропонується:

- виключити штраф як адміністративне стягнення, що може накладатися за діяння, передбачені частинами 1 і 2 статті 173-2 КУпАП;
- виключення можливості звільнення від адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі при малозначності правопорушення відповідно до статті 22 КУпАП [7].

Якщо друга ініціатива заслуговує абсолютної підтримки, то перша викликає певні дискусії.

Так, відповідно до статті 30-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення громадські роботи не призначаються особам з інвалідністю першої або другої групи, вагітним жінкам, жінкам, старше 55 років та чоловікам, старше 60 років.

Адміністративний арешт, відповідно до статті 32 Кодексу України про адміністративні правопорушення, не може застосовуватись до вагітних жінок, жінок, що мають дітей віком до дванадцяти років, до осіб, які не досягли вісімнадцяти років, до осіб з інвалідністю першої і другої груп.

Стаття 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначає, що військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи начальницького складу Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, поліцейські, у разі вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, підлягають притягненню до адміністративної відповідальності на загальних підставах. Крім того, до таких осіб не може бути застосовано такі види стягнення, як: громадські роботи, виправні роботи та адміністративний арешт.

Виходячи із положень перерахованих вище норм, у випадку вчинення домашнього насильства (ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення) особами з інвалідністю першої чи другої груп, вагітними жінками чи особами, передбаченими у статті 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення, до них може застосовуватись лише такий вид стягнення як штраф.

У зв'язку з цим, пропозиція законодавців у проєкті Закону № 8048 щодо виключення штрафу як виду стягнення за домашнє насильство є передчасним та таким, що унеможлиблює накладання судом стягнення за вчинення домашнього насильства з боку певної категорії осіб (вагітних жінок, осіб з інвалідністю I чи II груп або осіб, передбачених у статті 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Тому штраф як вид стягнення за вчинення домашнього насильства вважаємо за необхідне залишити у санкції частини першої та другої статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Враховуючи, що штраф як вид стягнення за вчинення домашнього насильства (стаття 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення) стягується здебільшого із коштів сімейного бюджету та є не зовсім ефективним засобом запобігання вчиненню нових подібних правопорушень з боку самого правопорушника, пропонуємо застосовувати такий вид стягнення лише для осіб, щодо яких неможливо застосувати громадські роботи або адміністративний арешт.

Список бібліографічних посилань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n104> (дата звернення - 19.10.2023).
2. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису» № 759-IV від 15.05.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/759-15#Text> (дата звернення - 19.10.2023).
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства стосовно протидії насильству в сім'ї» № 599-VI від 25.09.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-17#Text> (дата звернення - 19.10.2023).
4. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення» № 2744-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2744-17#Text> (дата звернення - 19.10.2023).
5. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання питання відповідальності за вчинення насильства в сім'ї» № 187-VIII від 12.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/187-19> (дата звернення - 19.10.2023).
6. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» № 2229-VIII від 07.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#n454> (дата звернення - 19.10.2023).

7. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо удосконалення адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства) № 8048 від 19.09.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40498> (дата звернення - 19.10.2023).

ЧИШКО Катерина Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник науково-дослідної
лабораторії з проблем наукового забезпечення
правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів
Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8810-7950>

ОФОРМЛЕННЯ ПОСТАНОВИ У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення є невід'ємним етапом центральної стадії адміністративно-деліктного провадження – розгляду і прийняття рішення у справі. Для останньої характерна низка особливостей, серед яких наявність відповідного документального оформлення – постанови, яка складається уповноваженим органом у письмовій формі. Окрім того, вона має важливе практичне значення, оскільки є «засвідченням» факту встановлення вини особи та притягнення її до адміністративної відповідальності. В контексті зазначеного стає зрозуміло, що такий документ не може складатись в довільній формі, адже від його правильності та чіткості залежить його виконання, зокрема якщо постану в справі про адміністративне правопорушення буде складено неправильно це може стати підставою для звільнення особи від адміністративної відповідальності.

Зважаючи на викладене вище не дивно, що постанова по справі про адміністративне правопорушення має не тільки чітко встановлену законодавчу форму, а і певні правила її заповнення, які закріплені у профільному підзаконному нормативно-правовому акті – Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 № 137 [1] (далі – Інструкція).

Незважаючи на існування конкретних правил складання постанови по справі про адміністративне правопорушення, на практиці зустрічаються різні варіанти заповнення її граф. Наприклад, у графі «Ураховуючи, що гр-нин(ка) вчинив(ла) адміністративне правопорушення, передбачене частиною статті Кодексу України про адміністративні правопорушення» [1], поліцейські часто вказують дві частина та/або статті, попри те, що вказана графа передбачає місце лише для однієї статті Кодексу України про адміністративне правопорушення (далі – КУпАП). Зазначене обумовлено правилом накладення адміністративного стягнення, передбаченого ч. 2 ст. 36 КУпАП, яке дозволяє накласти на особу стягнення в межах санкції встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених, у випадку «якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою)» [2].

Між тим, аналіз вказаної вище статті у сукупності з IV Розділом Інструкції, свідчить про те, що питання стосовно можливості фіксації двох статей, замість однієї (за порушення якої на особу буде накладено стягнення) не врегульовано належним чином.